

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

3

економічної теорії

на тему:

«Ринок цукру в Україні та світі: тип, структура, сучасний стан та перспективи розвитку»

Студентки 2-го курсу, МЕНМФ-21 групи

Парфутко Ю.В.

Науковий керівник:

д.с-г.н., професор Гайда Ю.І.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

м. Тернопіль – 2017

Зміст

Вступ.....	4
Розділ 1. Загальна характеристика ринку цукру: тип, структура, інструменти регулювання.....	6
Розділ 2. Аналіз сучасного стану ринку цукру в Україні та світі.....	9
Розділ 3. Тенденції та перспективи розвитку цукрової галузі в Україні.....	15
Висновок.....	19
Список використаної літератури.....	20

Вступ

Актуальність роботи: цукровий ринок займає особливе місце серед сільськогосподарських ринків. Цукор є одним з найбільш важливих елементів споживчого кошика в кожній країні і обсяги його виробництва розглядаються як показник рівня її розвитку. Крім того, цукор включено до переліку стратегічних продуктів багатьох країн.. Тому дослідження та аналіз сучасного стану ринку цукру України є важливим та актуальним.

Об'єктом дослідження є цукрова промисловості України.

Метою даної роботи є загальна характеристика ринку цукру, аналіз динаміки показників цукрової промисловості України, а також визначення перспектив розвитку галузі.

Для досягнення мети були поставленні такі завдання:

- аналіз динаміки показників розвитку цукрової галузі України, а також загальний аналіз світового ринку цукру;
- визначення прогнозів, щодо розвитку галузі, місця України на світовому ринку.

Стан дослідження: окремі питання проблеми аналізу наукової галузі України, стану ринку цукру досліджували С.Трибель, В.С. Бондар, М.С.Данилишин, І. Динько, Л.О. Ярмоленко, Т.О. Костенко, М.І.Марчин, М.М. Селіний.

Розділ 1. Загальна характеристика ринку цукру: тип, структура, інструменти регулювання

Цукор є важливим товаром – його використовують як для харчування, так і як сировину для багатьох виробників. В Україні виробництво цукру завжди було однією з провідних галузей економіки. До 1996 року Україна була потенційним світовим експортером цукру. У 1990-і роки виробляли 4,5 - 5 мільйонів тонн цукру з буряка і 2 - 3 млн. тонн цукру-сирцю. Україна близько 4 млн. тонн цукру щорічно постачала в інші країни.

Здобуття незалежності змінило тенденції розвитку цукрової галузі. Основна проблема української економіки сьогодні – це втрата виробничого потенціалу. Країна втрачає свої позиції у виробництві числа товарів, зокрема й цукру. За останні роки галузь зазнала численних збитків. Сьогодні ринок так і не стабілізувався. Зрозуміло, що причиною цього є неефективне управління. Для подальшого розвитку галузі, потрібно науково підходити до даної проблеми. Звичайно, що галузь потребує довго процесу реформ, зокрема підвищення якості цукру.

Проте незважаючи на всі негативні тенденції, згадані вище, Україна має необхідні основи і потенціал для відновлення її лідируючого положення на світовому ринку цукру. Родючі землі, сприятливі кліматичні умови, досвід цукровиробництва - потужна база для розвитку даної галузі. За останні 5 років спостерігається позитивна динаміка на ринку цукру, зокрема відновлення виробництва, а також повільна стабілізація цін. Так, Україна продемонструвала рекордний рівень експорту цукру в 2012 році. Що означає, що країна поступово відновлює свої позиції на світовому ринку.

Сьогодні 3,1% посівних площ України зайняті цукровим буряком і в різних регіонах функціонує 122 цукрових заводи.

Ринок цукру - це один з видів товарного ринку, на якому збалансовуються економічні інтереси продавця та споживача цукру.

Ринок цукру взаємодіє з іншими ринками, зокрема з ринком матеріально - технічних ресурсів, з метою закупівлі технічного обладнання різноманітних

добрив, засобів захисту рослин; ринком праці, фінансів, інвестиційним, ринком землі. У свою чергу продукція цукрової галузі використовується у тваринництві, спиртовій та харчовій промисловостях. Стан національного ринку цукру залежить також і від його розвитку регіональних ринків.

За критерієм збуту ринку цукру можна подіти на три частини:

- оптовий ринок;
- ринок роздрібною торгівлі;
- ринок зовнішньої торгівлі.

Ринок цукру формує кілька груп споживачів, а саме населення, яке закупає цукор зазвичай для задоволення власних потреб; підприємства, які використовують цукор для створення власної продукції; державні організації, які закупають цукор для медичних та освітніх закладів, військових частин та інших державних установ.

Основними функціями ринку цукру є:

- забезпечення потреб споживачів;
- розподіл праці між суб'єктами галузі виробництва;
- збалансування попиту і пропозиції, шляхом оптимального виробництва цукру;
- забезпечення ефективності виробництва, шляхом науково - технічного прогресу;
- підвищення конкуренції цукру, шляхом покращення його якості.

Ефективне функціонування ринку цукру не можливе без державного регулювання, здійснюється в таких формах:

- держава надає квоти, субсидії, та іншими методами стимулює виробників цукру;
- здійснюється ряд заходів, щодо регулювання і підтримки цін;
- захист власного виробника, шляхом введення обмежень ввезення цукру з-за кордону, впровадження ліцензій та обмежень.

Уряд ставить за мету регулювати ринок цукру, адже той відіграє значну роль в продовольчому забезпеченні населення і є стратегічним продуктом харчування, а

також суттєво впливає на загальну агропромислову ситуацію в країні. Виробництво цукру формує можливості для створення нових робочих місць, підвищення рівня зайнятості населення і сталого розвитку сільських територій.

Слід сказати, що державне регулювання передбачає не тільки підтримку, але й обмеження, чи навіть закриття неефективного виробництва. Програми підтримки, галузі перебування в надання різних субсидій, компенсацій, пільгових кредитів. Зрозуміло, що підтримка аграрного сектору потребує суттєвих бюджетних витрат, тому не дивно, що уряд прагне їх максимізації.

Статистики свідчать, що на таку підтримку наша країна витрачає приблизно 27% вартості валової продукції сільського господарства, хоча СОТ обмежує масштаби підтримки - 5% для розвинутих країн і до 10% для країн, що розвиваються [9, С.38-42.].

Досвід саморегулювання ринку цукру в Україні засвідчив зниження його ефективності та появи великої частки імпортного цукру на вітчизняному ринку. Причиною є те, що імпортний цукор є дешевшим, оскільки виробляється з цукрової тростини і має меншу собівартість. Тому уряд обмежує ввіз тростинного цукру. Майже усі держави сьогодні встановлюють митні обмеження з метою стабілізації внутрішніх цін. Зокрема США та Японія підтримують внутрішні ціни на рівні вищому ніж світовий.

Важливим для розвитку ринку цукру є також встановлення квоти на виробництво і постачання цукру відповідно до ємності внутрішнього ринку. Квотування ринку широко застосовується у багатьох країнах, що виробляють буряковий цукор і є членами СОТ. Це вважається ефективним заходом захисту національних цукрових ринків. Застосування тарифного квотування жорстко обмежує обсяги імпорту з урахуванням національних інтересів промисловості і дозволяє в межах тарифних квот імпортувати цукор у пільговому режимі; для цукру за межами квоти встановлюється високе мито. За умовами СОТ, дозволяється встановлювати імпортні квоти у розмірі не менше 3% внутрішнього виробництва цукру [7. С. 52-55.].

Отже, для ефективного державного регулювання потрібно здійснювати аналіз і прогноз розвитку ринку цукру як національного, так і світового. Аналіз вітчизняного ринку дає змогу знайти слабкі місця у промисловості і усунути їх, а аналіз світового ринку дозволяє зрозуміти стан та можливості експорту власної продукції.

Розділ 2. Аналіз сучасного стану ринку цукру в Україні та світі

Цукрова промисловість була і є однією з найрозвинутіших галузей народного господарства України. За кількістю підприємств, рівнем технічного оснащення, виробничою потужністю, забезпеченням кваліфікованими працівниками, а також за обсягом виробленої продукції цукровиробництво посідає одне з провідних місць в економіці [5, С.24-27.]. Але останнім часом, як на ринку цукру, так і в буряковій галузі, виникають досить серйозні проблеми. Цукрова промисловість України почала занепадати після 1991 року. Збір буряків та виробництво цукру скоротився, закрилися заводи, зменшилася площа посівів цукрового буряка.

Проаналізуємо показники вирощування буряків та вироблення цукру в Україні в період з 1991 по 2015 роки. (Табл.1)

Таблиця 1

Виробництво цукру в Україні в період 1991 - 2015 рр.

	1991	1995	2003	2005	2007	2009	2010	2011	2012	2013	2015
Площа тис. га.	1605	1022	773,4	667,0	577,0	319,5	495	515,8	466,4	270,4	237,0
Урожайність цукрового буряка ц. га.	15,78	15,63	20,1	24,8	29,4	31,5	27,8	36,3	40,7	39,7	37,2
Виробництво цукру млн.т.	3,818	3,500	1,788	1,899	1,867	1,571	1,271	1,546	2,330	2,226	2,087

Джерело: Автор склав самостійно на основі даних [2]

За даними таблиці видно, що протягом останніх десяти років площа посівів цукрових буряків в Україні зазнає значних коливань. Спостерігається зменшення площі посіву цукросировини з 1991 року . В період з 2006 - 2009 рр. відбувається поступове скорочення площ культивування посівів до 319,5 тис. га. Протягом 2009 - 2011 років бачимо незначне поступове зростання площ посівів, проте з 2011 по 2015 знову відбулося їх скорочення. Як наслідок, свого рекордного

мінімального значення площа культивування цукрового буряка досягла зайняла в 2015 році – 237 тис. га.

Це пояснюється тим, що закупівельні ціни на той момент також були низькими, особливо порівняно з високою працездатністю виробництва. Урожайність цукрового буряка значною мірою залежить від технології вирощування і якості посівного матеріалу площі посіву. Аналізуючи табл. 1, можемо бачити, що з 1991 по 2012 роки урожайність має тенденцію до поступового зростання. Хоча і площа посівів зменшувалася, використання найбільш якісного насіннєвого матеріалу, давало можливість отримати максимальну вигоду від кожної насінини, з якої вирощували цукровий буряк.

Аналізуючи виробничий потенціал галузі (рис.1), ми бачимо, що з кожним роком кількість працюючих цукрових заводів зменшується.

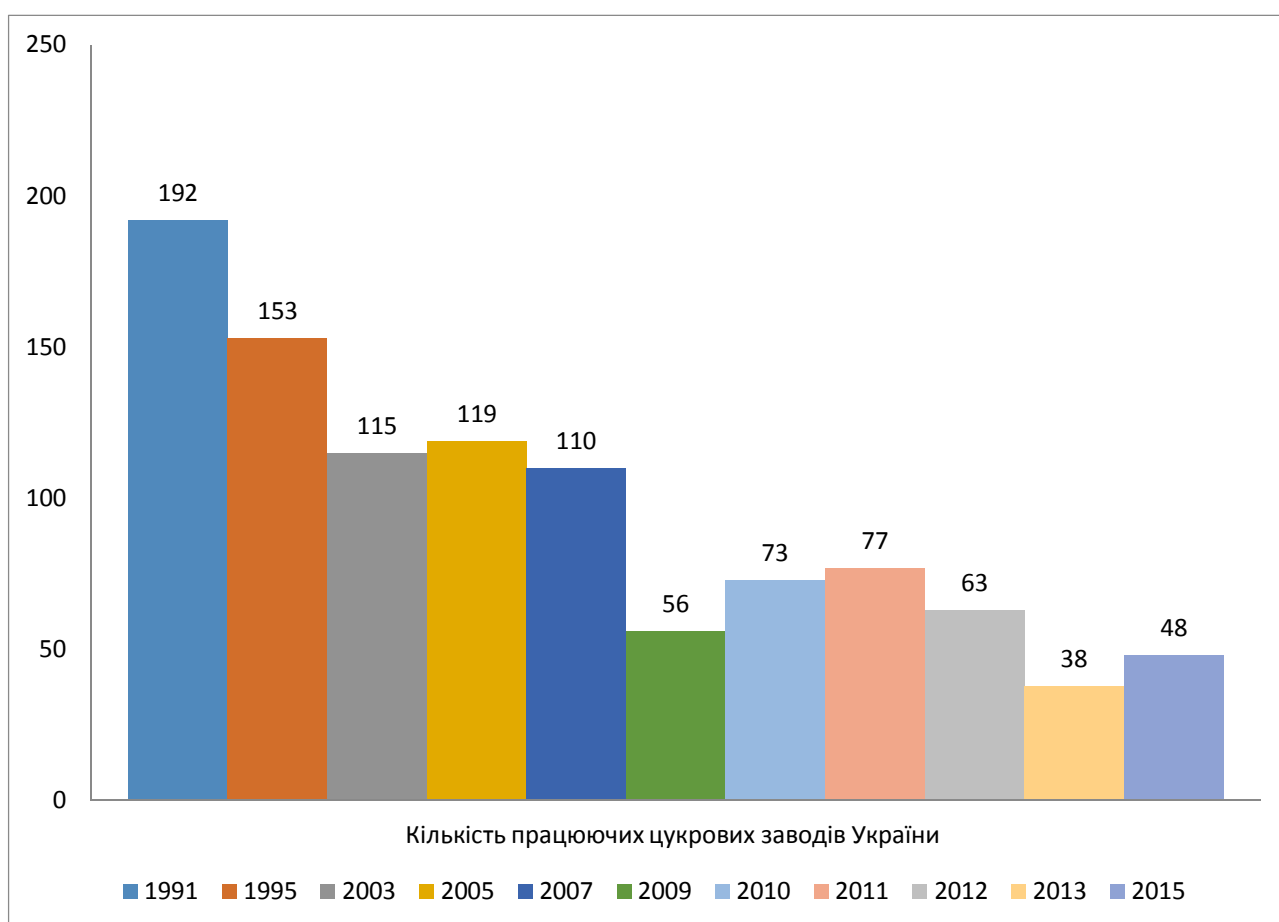

Рис.1. Кількість працюючих цукрових заводів України періоду 1991-2015 рр.

Автор уклав самостійно

З 192 цукрових заводів України, які функціонували в Україні в перший рік незалежності, у 2010 році в Україні працювало 73 цукрових заводи, що у 2,6

рази менше, ніж у 1991 році, а у 2013 році - 38 заводів (або 19%). Протягом досліджуваного періоду кількість працюючих заводів поступово зменшується – у 2011 р. працювало 77 заводів, у 2012 р. - 63 заводів, в 2013 р. - 38 заводів, у 2015 – 48 цукрових заводів. Закриття заводів спричиняє зниження рівня життя населення тих регіонів, де вони розташовані. Адже цукрові заводи відіграють важливу роль у формуванні регіональних бюджетів, забезпечуючи опалення цілих мікрорайонів та робочі місця більшості міського населення.

Протягом останніх років на рівень рентабельності виробників цукру в Україні негативно вплинула політично-економічна ситуація, а саме, різке зростання курсу гривні до долару США. Виробники цукру понесли значні втрати через збільшення вартості насіння цукрових буряків, матеріально-технічних засобів, енергоресурсів – усе це призвело до збільшення собівартості виробництва цукрових буряків та цукру.

Переробку цукрових буряків та виробництво цукру у 2015 році проводять 48 цукрових заводів. На цукрові заводи станом на 11 листопада 2015 року надійшло 7,63 млн. тонн та перероблено 6,82 млн. тонн цукрових буряків, з яких вироблено 991,8 тис. тонн цукру. Вихід цукру в цілому по Україні від початку виробництва у 2015 році склав 14,73% проти 13,85% у 2014 році. Основною причиною зниження виробництва цукру були складні погодно-кліматичні умови, зокрема засуха, зменшення кількості водних запасів в певних регіонах. Невисокий рівень валового збору цукрових буряків, при виробництві цукру, може компенсуватись частково значно більшим вмістом цукру, який міститься в солодких коренях [2 С. 5].

Узагальнення літератури та основних статистичних даних дозволяє визначити основні причини занепаду бурякоцукрової галузі :

- загальноекономічна криза в Україні;
- невисока ефективність державного регулювання галузі;
- низький рівень інвестування, зокрема з-за кордону, в цукровиробництво;
- нерозвинуті ринкові відносини у сферах виробництва, переробки та продажу цукру;

- втрата зовнішніх ринків збуту цукру;
- занепад матеріало-технічної бази для вирощення та виробництва;
- недосконалі приватизаційні процеси у галузі, що спричинило втрату економічної зацікавленості у вирощуванні цукрових буряків.

За увесь період свого існування світовий ринок цукру зазнав значних змін.

Причиною цього, звичайно, є глобалізація. Значно збільшилися площі посівних земель, виробництво цукру, більшу увагу почали приділяти не цурку з буряка, а з тростини.

У світі більше 100 країн виробляють цукор, з яких найбільшими виробниками є Бразилія, Індія, країни ЄС, Китай та США (Табл. 2).

Таблиця 2

Найбільші світові виробники цукру з цукрових буряків, млн. т.

	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2012	2013	2015
ЄС	18,2	16,8	21,3	21,1	17,45	17,4	16,5	16,7	15,1	14,9	15,6
США	4,25	4,25	4,18	4,03	4,54	4,28	3,86	4,6	4,8	5,0	5,1
Росія	1,55	1,93	2,25	2,5	3,15	3,2	3,48	3,4	2,98	2,92	2,89
Україна	1,69	1,58	2,05	2,05	2,85	2,02	1,71	1,4	1,7	1,5	1,6
Китай	0,85	0,63	0,65	0,87	1,35	1,26	1	0,7	1,1	1,4	1,5
Японія	0,57	0,74	0,78	0,75	0,75	0,81	0,81	0,9	0,7	0,7	0,85
Єгипет	0,4	0,32	0,46	0,49	0,58	0,46	0,25	1,82	1,83	1,84	1,91

Джерело: Автор склав самостійно на основі даних [12]

Частка їх у світовому виробництві цукру становить близько 60%. Буряковий цукор виробляють 53 країни світу, основні його виробники США, Франція, Німеччина, Польща, Росія і Туреччина [10, С. 22-26].

Слід зазначити, що окрім буряка цукор виробляють також з цукрової тростини. Основними таким виробниками є Бразилія, Індія, Таїланд, Мексика, Австралія, КНР, Куба, ПАР, Уругвай, США. (Табл. 3)

Таблиця 3

Найбільші світові виробники цукру з цукрової тростини, млн.

	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2012	2013	2015
Бразилія	17,1	20,4	23,8	26,4	28,2	26,9	31,5	32,1	32,4	35,9	37,2
Індія	20,5	20,5	20,1	15,2	14,2	21,1	30,8	28,6	16,8	20,6	22,1
Китай	5,9	7,2	10,1	10,1	9,2	8,6	11,5	14,6	12,5	12,1	12,6
Таїланд	5,1	6,4	7,3	7,0	4,8	6,7	7,8	7,8	7,2	7,8	8,1
Мексика	5,2	5,2	5,2	5,3	5,6	5,6	5,9	5,9	5,6	5,5	5,7
Австралія	4,2	4,7	5,5	5,2	5,3	5,2	4,9	4,9	4,8	4,8	5,0
Пакистан	2,6	3,4	3,9	4,0	2,6	3,6	4,1	4,1	3,5	3,4	3,7
США	3,7	3,6	3,6	3,6	2,7	3,1	2,1	3,1	3,0	3,4	3,5
Індонезія	1,8	1,7	1,8	1,7	2,1	1,9	2,3	2,3	2,5	1,9	2,1

Джерело: Автор склав самостійно на основі даних [11]

Лідером по виробництву цукру з тростини є Бразилія. Вважається, що на найближчу перспективу вона буде однією із небагатьох країн світу, де виробництво цукру зростатиме. Для Індії характерним є велике та стабільно зростаюче споживання і нестабільне його виробництво, зокрема велика частина угідь з під тростини відводиться на інші культури. Щодо країн ЄС, то деякі країни взагалі припинили виробництво цукру через неприбутковість. Водночас найбільшими виробникам цукру в ЄС є Німеччина, Франція, Бельгія, Голландія, Австрія та Великобританія. Ці європейські країни показують дуже високий рівень ефективності виробництва цукрових буряків та їх переробки. Так, середня врожайність цукрових буряків у Німеччині складає 63 т/га, а у Франції - 72 т/га.

Майже 70% цукру, що виробляється у світі, використовується для внутрішнього споживання. Інша частина експортується закордон. Лідером з експортеру цукру уже протягом декількох десятиліть є Бразилія. Традиційно вона експортує 45-55 % виробленого цукру. В середньому за останні п'ять років експорт бразильського цукру становить приблизно 13 млн. тонн. Бразильський цукор характеризується високою якістю та низькою собівартістю виробництва. За оцінками FAPRI бразильський експорт у 2018/2019 м. р. сягатиме 31,076 млн. тонн

Головні ринки збуту цукру - Росія, Єгипет, Іран, ОАЕ. Також цукор Бразилія експортує до країн Азії та Африки.

На світовий ринок цукру впливає також стабільне зростання попиту на білий цукор з боку КНР, в якій попит щорічно збільшується на 4%, у той час як середній показник зростання світового попиту - 2%. Очікується, що у найближчі п'ять років Китай стане найбільшим світовим споживачем цукру.

Окрім Бразилії та Таїланду головними експортерами цукру є Австралія, Гватемала, Індія та ПАР, сукупна частка яких у світовій торгівлі цукром сягає 90%. Найбільшими імпортерами цукру окрім зазначеного Китаю, є Індонезія, Японія, Малайзія та Південна Корея. У результаті впровадження в ЄС реформування цукробурякового комплексу деякі країни Європи переходять до розряду країн-імпортерів цукру.

Важливим гравцем у світовій торгівлі цукром є Росія, яка, з одного боку, постійно збільшує обсяги імпорту та переробки цукру-сирцю. З іншого боку, Росія докладает значних зусиль для збільшення обсягів експорту цукру до країн СНД та Центральної Азії.

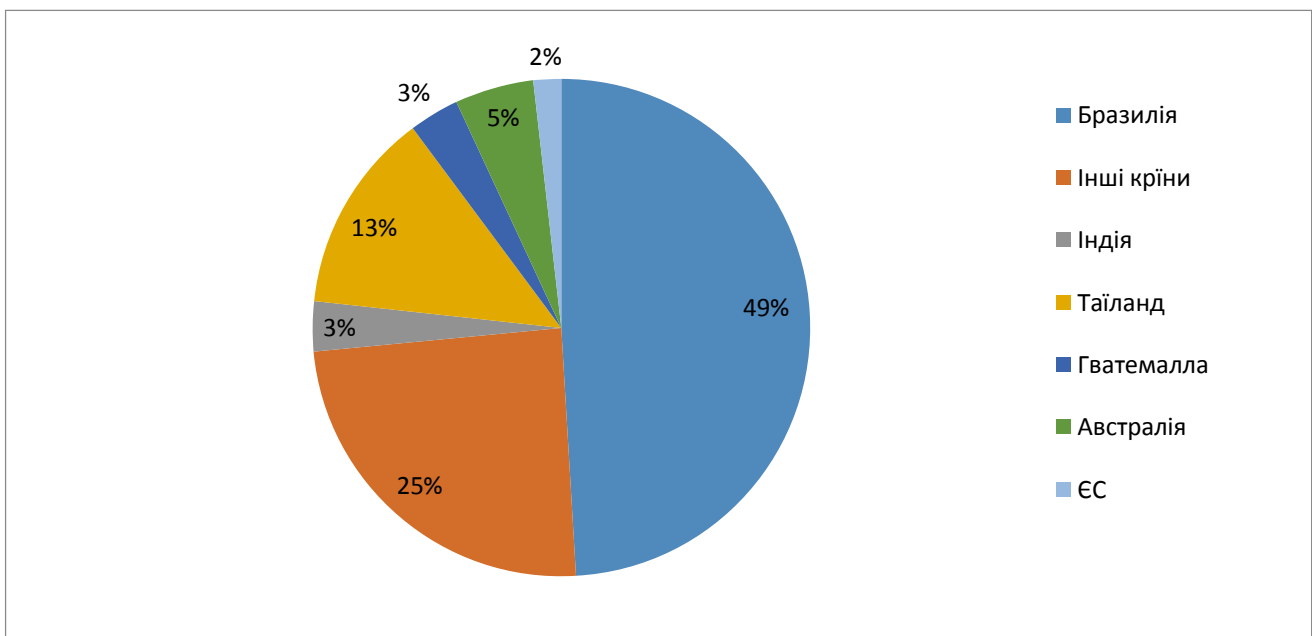

Рис.2. Обсяги світового експорту цукру основними товаровиробниками в 2014 р. млн. т.

Автор уклав самостійно

Розділ 3. Тенденції та перспективи розвитку цукрової галузі в Україні

Подальший розвиток цукробурякового комплексу України потребує низки заходів на державному рівні. Уряду слід провести ряд структурних, енергетичних, інвестиційних та сировинних реформ. Для того, щоб цукрова галузь розвивалася в Україні, насамперед потрібно:

- скласти програму розвитку цукрової галузі і забезпечити державний контроль за її виконанням;
- стимулювати вітчизняних виробників цукру і максимально підвищувати їх конкурентоспроможність на власному та світовому ринках цукру
- розпочати державну підтримку розробки новітніх методів виробництва та проведення досліджень, які мають на меті збільшити урожайність буряків та полегшити виробництво цукру.

Для того, щоб залучити іноземні інвестиції в виробництво цукру, потрібно збільшити конкурентоспроможність українського виробництва. Адже приватні інвестори лише тоді інвестуватимуть капітал, коли будуть впевнені у конкурентній рентабельності своїх інвестицій.

Для розвитку цукробурякового комплексу України необхідно впровадити сучасні технології вирощування цукрових буряків, забезпечити господарства високоякісним насінням, мінеральними добривами, необхідними хімікатами. В першу чергу слід модернізувати цукрові заводи, щоб розширити їхні виробничі потужності.

Дослід європейських країн-виробників бурякового цукру показує, що ефективним кроком є поступове закриття малопотужних заводів, і водночас збільшення потужностей підприємств, які можуть ефективно виготовляти продукцію. Середній цукровий завод в Україні може переробляти 2670 тон цукрових буряків в день, що майже втричі менше, ніж в середньому по країнах ЄС, де переробляються 7500 тон в день. Лише 19 із 192 заводів в Україні мають потужність понад 5000 тон в день. Причиною є те, що більшість українських цукрових заводів були збудовані ще в ХІХ столітті [10, С. 22-26].

У середньому українські цукрові заводи споживають на виробництво тони цукру вдвічі більше енергії, ніж у країнах ЄС. Це також є однією з причин високої собівартості українського цукру. Щоб зменшити цей показник потрібно як знизити виробничі витрати, так і підвищити продуктивність та якість виробництва.

Для успішного розвитку галузі необхідне формування збалансованої системи фінансово-кредитного забезпечення за рахунок запровадження іпотечного кредитування та страхування ризиків виробництва. Це дасть можливість технічного переоснащення підприємств галузі, запровадження сучасних енергозберігаючих технологій, що сприятиме підвищенню якості продукції та її конкурентоспроможності на зовнішніх ринках. Окрім цього, можливо переоснащення цукрових заводів в Україні для виробництва біопалива.

В Україні є резерви нарощування виробничих потужностей та обсягів продукції. Так, існують понад 30 законсервованих цукрових заводів, які при забезпеченні необхідною кількістю сировини можуть відновити свою виробничу діяльність, або можуть бути перепрофільовані на виробництво біопалива. Так, одним із можливих напрямів розвитку галузі є поєднання промислового і сільськогосподарського виробництва та їх інтеграція, виходячи з потреб внутрішнього і зовнішнього ринків [8, С.26].

Слід зазначити, що при виробництві цукру можливе також виробництво різних ароматизаторів, підсолоджуючих речовин. Для цього під час модернізації українських заводів слід враховувати необхідність ефективнішого використання цукрових буряків.

Зрозумілим є те, що галузь цукровиробництва для України є перспективною. Модернізація усього процесу дасть змогу підвищити якість проміжних, та кінцевого продукту, збільшити економічний ефект від виробництва, розширити асортимент готової продукції, що підвищить ринкову вартість активів галузі.

Перспективним є також широке використання цукру в таких галузях, як кондитерська та спиртова промисловість, адже на продукцію цих галузей є великий попит на світовому ринку.

Одним із перспективних напрямів інноваційного розвитку цукрової галузі є поєднання на цукровому заводі виробництва цукру та біоетанолу, що дозволить вирішити енергетичну та продовольчу проблеми, а також в разі збільшить прибутковість підприємств. Таким шляхом збільшимо кількість робочих місць на виробництві, зросте кількість посівних земель цукрового буряка, і підвищиться конкурентно спроможність біоетанолу.

Якщо в останні роки на альтернативному паливі працював 1 цукровий завод, то у 2014 році - вже 10 заводів. Використання альтернативних видів палива може суттєво знизити собівартість виробництва цукру. У порівнянні із природним газом біопаливо дешевше приблизно в три рази. За період із січня по вересень 2014 року індекс витрат сільгоспвиробників виріс на 33%. Зокрема, такий стрибок цін відбувся через подорожчання нафтопродуктів на 44%, мінеральних добрив - на 50% та інше. У структурі собівартості цукрових буряків матеріально-технічні ресурси займають до 74%. Витрати на 1 га цукрових буряків в 2014 році зросли до 16-18 тис. грн. Така динаміка цін на матеріально-технічні ресурси вплинула на ріст собівартості продукції рослинництва урожаю 2015 року [6. С. 5-8.].

Ще однією перспективою є створення спільних цукропереробних підприємств із залученням іноземних інвестицій. Про це переконливо свідчить досвід створення й діяльності спільного українсько-австрійсько-німецького підприємства "Укрінтерцукор".

Причиною, чому потрібно залучати фахових інвесторів є ще те, що велика кількість фірм, яким належить акції цукрових заводів, практично не займаються вирощуванням буряків та їх переробкою через свою некомпетентність у даній галузі.

Проблема інноваційного розвитку цукрових заводів ускладнюється браком спеціалістів, які виконують науково-технічні роботи для цукрової галузі. Всім відомо, що виробництво цукру з буряків відрізняється від інших виробництв

харчової промисловості складністю ведення технологічних процесів. Керівництво процесами виробництва цукру полягає в забезпеченні роботи заводу з мінімальними втратами сировини, з високим виходом цукру та мінімальними енерговитратами. Цю функцію може успішно виконувати лише фахівець з хорошими компетенціями у цукровій галузі.

Звичайно, сьогодні цукрова промисловість України не є конкурентоспроможною. Конкуренція з боку виробників дешевого, переважно тростинного цукру, а також виробників дорожчого цукру, які проте одержують субсидування, дуже жорстка. Для перспективного розвитку потрібно вдосконалити механізм формування внутрішнього ринку й виходу на зовнішній. Технічне переобладнання діючих цукрових заводів дасть можливість значно підвищити економічну ефективність цукрової промисловості; ввести в дію потужності з виготовлення біоетанолу, біогазу, твердих видів палива та ін., що сприятиме підвищенню рівня продовольчої та енергетичної безпеки країни. В цілому надходження до Державного бюджету України зростуть до 2,0-2,5 млрд грн на рік. Оптимізація площ посівів цукрових буряків і мінімізація хімічного навантаження значно здоровить навколишнє середовище [1, С. 20-29].

Щоб покращити економічну ситуацію та загальну конкурентоздатність ринку слід розробити нову стратегію розвитку ринкових відносин. Це також дасть змогу покращити рівень соціального стану населення, яке отримає нові робочі місця, кращі умови праці, а отже і відновить їхнє бажання працювати з максимальною продуктивністю.

Висновки

Аналіз сучасного стану національного ринку засвідчив, що в Україні характерним є :

- тривала криза у виробництві цукру, яка характеризується зменшенням посівних площ, зниженням урожайності, занепадом цукрових заводів;
- неефективне державне регулювання ринку цукру;
- низька конкурентна спроможність вітчизняного цукру на світовому ринку.

Для подальшого ефективного розвитку цукрової промисловості в Україні слід модернізувати виробництво, розширити експорт цукру, підвищити якість продукції, забезпечити конкурентосдатність шляхом державної підтримки галузі, створення умов для залучення іноземного капіталу.

Враховуючи те, що Україна має значний потенціал для вирощування та переробки буряків, уряд повинен визначити перспективи розвитку галузі та застосовувати заходи для підвищення ефективності цукровиробництва. Це дасть змогу вийти на іноземний ринок, збільшити ВВП, надати громадянам додаткову кількість робочих місць і підвищити рівень економіки. Високий рівень розвитку даної галузі промисловості стане першим кроком для подолання кризи в країні і свідченням про те, що Україна гідна називатися європейською країною.

Відновлення експорту українського бурякового цукру, підвищення його конкурентоспроможності і активізації просування на продовольчі ринки зарубіжних країн є однією з найголовніших кроків розвитку даної галузі. За часи незалежності завершилася приватизація цукрових заводів, створено агропромислові холдинги, а кон'юнктура світового ринку, цінова ситуація та деякі державні міри останнім часом спричинили зацікавленість сільськогосподарських виробників у вирощуванні цукру.

Таким чином галузь має усі реальні шанси відновити свої позиції як на внутрішньому, так і світовому ринках.

Список використаної літератури

1. Боднар В.С., «Цукробуряковий підкомплекс України: напрями стабілізації та індикатори розвитку до 2020 року» / В. С. Боднар, А. В. Фурса // Економіка АПК. - 2014. - № 1. - С. 20-29. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
2. Данилишин М. С., «Стан бурякоцукрової галузі України та шляхи її удосконалення»[Текст] /Ефективна економіка/2015. – 19 листопада(№11) .– С. 5.
3. Данилишин, М. Ринок цукру України в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Михайло Данилишин // Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті : національна візія та виклики в глобалізації : зб. тез доп. XII Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених [м. Тернопіль, 26-27 берез. 2015 р.] / редкол. : Л. П. Амбрик, В. А. Валігура, О. М. Войтенко, С. М. Галещук [та ін.] ; відп. за вип. Т. Я. Маршалок. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 243-244. – Режим доступу :<http://dspace.tneu.edu.ua/retrieve>
4. Динько, І. Сучасний стан цукрової галузі України: проблеми та перспективи розвитку [Текст] / Інна Динько // Економіст. – 2012. – № 4. – С. 40-41.
5. Єрмоленко Л.О. «Значення машинобудівної промисловості в технічному переоснащенні цукрових заводів України», Вісник цукровиків України. -2014. – №10. – С.24-27.
6. Костенко Т.О. «Виробництво біоетанолу як перспективний напрям інноваційного розвитку цукрової галузі України»/ Економічні науки/ 2014.- №9. – С. 5-8.
7. Марчин М. І. Методи управління витратами у цукровій промисловості Англії [Текст] / М. І. Марчин // Економіка та держава. – 2012. – № 3. – С. 52-55.
8. Маслак О. В. Тенденції цукрового ринку [Текст]/Агробізнес сьогодні . – 2013. – №18. – С.26.
9. Селінний М.М. «Економіка та управління національним господарством»[Текст] / Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2012.- №6. – С.38-42.
10. Трибель. Покращення цукрових посівів [Текст] / С. Трибель , О. Стригун // Агробізнес сьогодні. - 2012. - № 9. – С. 22– 26.

11. FAPRI 2009. U.S. and World agricultural outlook. // Miguel Carriquiry, Fengxia Dong, Xiaodong Du. - U.S.A. Iowa State University, University of Missouri-Columbia, Food and Agricultural Policy Research Institute Ames, 2009. - 411 p.

12. Офіційний веб-сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org>